

Sint Andreas - 7de Zondag door het Jaar - 19 febr. 2017

Zo goed als God zijn

Inleiding.

Het evangelie roept ons op om onverdeeld goed te zijn zoals God het is, dat is even slikken, het gaat wel erg ver. En toch is juist dat het kenmerk van kinderen van God: goed zijn zonder iets terug te verwachten, goed zijn in alle omstandigheden, voor vriend en vijand, geen oog-om-oog. Onverdeeld goed zijn. Daarvoor moet je God zijn, maar het kan ook onder ons mensen.

Preek:

Regelmatig kom ik in mijn gebed psalm 141 (vertaling van Oosterhuis) tegen, waarvan één regel mij telkens raakt; luister: "God, hier sta ik te bidden, met opgeheven handen maar met een hart vol woede, schoppend in het wilde weg; leg een hand op mijn mond, bedaar mijn ziel, dat ik niet op ze inbeuk en het kwaad doe dat ik niet wil en even rot ben als zij."

Iemand die volgens mij dit gebed heeft leren bidden is Nelson Mandela, op Robben Island in Zuid Afrika. Meer dan 25 jaar heeft hij erover mogen doen, stenen bikkend in de barre zon overdag, in de stilte van zijn cel van 3 bij 4 's nachts, om de woede in zijn hart - over wat zijn volk werd aangedaan - tot bedaren te brengen en na te denken over hoe het nieuwe Zuid Afrika er moet gaan uitzien: Het moet anders worden, geen oog-om-oog-tand-om-tand, geen geweld, maar zwart en blank in vrede samenlevend als broers en zusters. Hij heeft gevochten met zichzelf: "God, leg een hand op mijn mond, bedaar mijn ziel, dat ik niet op ze inbeuk en het kwaad doe dat ik niet wil, en dezelfde rottigheid uithaal als zij." De droom

van Jezus van Nazareth moet al die jaren als een mantra door zijn hoofd gespeeld hebben: bemin uw vijand. Moeilijk, maar het kan.

Jezus spreekt in het evangelie vandaag over de wet van vergelding, zoals die in het boek Leviticus staat geformuleerd. Deze wet van 'oog om oog' was tijdgebonden, bedoeld om paal en perk te stellen aan bloedwraak, waarmee families in een spiraal van geweld elkaar uitroeiden. Bloedwraak werd toegepast om aangedaan onrecht te wreken, maar liep vaak uit de hand. De wet van de gelijkwaardige vergelding, die toen van kracht werd, stelde grenzen aan die praktijk. Het moest blijven bij één op één, bij oog om oog, en mocht niet maar eindeloos doorgaan.

Jezus haakt in op die oudtestamentische wet; die wet - zegt Hij - is ontoereikend; willen wij een nieuwe wereld, het rijk Gods, dan moeten we stoppen met het 'met-gelijke-munt-terugbetalen', maar op onrecht reageren met goedheid en liefde. Op het eerste oog lijkt het zwakheid; je bent een doetje, een zwakkeling als je niet terugslaat. Maar zou het niet juist een teken van sterkte zijn?

Toen witte racisten, in de jaren zestig, een bom op de veranda van het huis van Maarten Luther King gooiden, liepen woedende zwarten te hoop bij zijn huis, gewapend met pistolen, messen, knuppels en stenen. Toen King die avond thuis kwam, smeekte hij hen om geweld niet met geweld te beantwoorden. "Wie geweld met geweld, bommen met bommen, doodslag met doodslag beantwoordt", zei hij, "lost geen problemen op, maar begeeft zich op het niveau van zijn tegenstander." Hij raadde de woedende mensen aan om hun geweren naar huis te brengen of ze in zee te gooien. "Ons wapen is, dat we er geen hebben", zei hij, "wij zullen fysieke kracht tegemoet treden met zielekracht."

Wie een klap geeft, verwacht er een terug; en dat gebeurt in de meeste gevallen ook. Wanneer men echter niet terugmept, maar de ander open en zonder geweld tegemoet treedt, is deze van zijn stuk gebracht. Want die geslagen wordt, doet niet wat de ander eigenlijk verwacht; die geslagen wordt, haalt niet dezelfde rottigheid uit, maar handelt heel onverwacht origineel: de keten van slaan en terugslaan - van oog om oog - wordt verbroken.

Ik wil met u naar de wereld om mij heen kijken, naar de grote wereld vandaag. Oorlog op vele plekken, geweld wordt beantwoord met geweld, ontelbare slachtoffers, doden, vluchtelingen. Het gaat maar door.

Mensen worden cynisch... zijn de wanhoop nabij; en verklaren je voor naïef als je nog gelooft dat het ooit anders kan worden. Maar ook in onze kleine wereld dichtbij... in mijn wijk... tussen burenen... ja zelfs binnen families gebeurt het: conflicten, wrok, haat, relaties naar de knoppen, onherstelbaar verbroken. Zal het ooit anders worden?

En toch, als er niet iemand een begin maakt, verandert er niets en blijft alles bij het oude, bij het wantrouwen over en weer. Dat is precies wat Jezus vandaag in het evangelie wil aanreiken: Een andere wereld, een wereld van liefde, zijn koninkrijk, begint hier: Zo goed als God voor elkaar zijn, het lijkt bovenmenselijk, nauwelijks te kunnen, maar het is mogelijk tussen mensen. Mandela heeft er meer dan 25 jaar over mogen nadenken; hij kreeg het klaar om niet met gevoelens van wraak uit de gevangenis te komen. Tot wat een mooie mens is hij uitgegroeid door al die jaren bij zichzelf aan die grondhouding te werken. Ja, het is mogelijk tussen mensen: onrecht en pijn te beantwoorden met een overmaat aan liefde.... zo goed als God te zijn. Amen